Seminář navázal na projekt **Expertní stoly o lobbingu,** probíhající minulý rok, a uskutečnil se **v pondělí 29. října od 14:00 v sále Státní akta Poslanecké sněmovny ČR**. Cílem setkání expertů z řad politiků, lobbistů, akademiků, zástupců neziskového sektoru a obchodních svazů bylo zhodnocení předkládaných variant a následná formulace doporučení k návrhu zákona pro Vládu ČR, poslance a senátory.

Přehled základních doporučení a závěrů

1. Předmět a účel úpravy

Experti oceňovali, že návrh zákona dává možnost všem, kteří lobbují opakovaně, zaregistrovat se a naprosto transparentně a průhledně reprezentovat určité zájmy.

Experti se však neshodli na variantě rozsahu předmětu a účelu úpravy. Část z nich podporovala myšlenku, aby **úprava zahrnovala jen legislativní proces**, někteří experti však zmiňovali, že **také v rozhodovacím procesu, zejména pak v oblastech tvorby strategií, kde dochází k definování toho, co je veřejný zájem, je velmi podstatné regulovat lobbing** [1]. Podobně nerozhodná byla expertní skupina v otázce zahrnutí představitelů územních samosprávných celků do regulace. Někteří podporují variantu, do které bude spadat velký počet lobbovaných (včetně právě představitelů územních samosprávních celků), jiní experti se v takovém případě obávají naprostého zmatku a častých nedorozumění jako například, že za lobbing bude považována komunikace voliče se svým zastupitelem. Určitým řešením by mohlo být **postupné rozšiřování působnosti úpravy**.

2. Definice pojmu lobbing a dalších pojmů

Většina expertů **souhlasila s navrženou definicí lobbingu a lobbistického kontaktu**. Přesto však experti objevili některé sporné body, které je podle nich nutné opravit. Podle expertů je poněkud
problematická definice § 2, odst. 1, písm. b) „pomoc k uskutečnění lobbistického kontaktu“
, která může vést k výkladu, že jakýkoliv organizátor schůzky se stává lobbistou. Tyto formulace by bylo vhodné opravit, aby byl výklad jednoznačný. Především jasně definovat, co znamená „pomoc k uskutečnění“.

Dalším problematickým bodem je dle expertů **§ 2, odst. 3, písm. j).** Z definice lobbistického kontaktu je vyjmuta **„komunikace uskutečněná na jednání poradního orgánu vlády, ministerstev…“**
. Podle expertů to může vést k tomu, že organizace, která bude např. do poradního orgánu úředníky přizvána, nebude podléhat zákonu o lobbingu, zatímco ta, která má jiný zájem a chce jej prosazovat, bude označena podle tohoto zákona za lobbistu. Tato formulace tedy může vytvořit nerovné podmínky. Znění je nutné upravit.
[2]

Podle expertů je rovněž problematická **formulace § 2, odst. 3, písm. m)** – že za lobbing se nepovažuje lobbistický kontakt uskutečněný osobou
„za existence předpokladu, že tato osoba může mít vlastní oprávněný zájem na řešení dané věci a je možno ji jednoznačně identifikovat.“
Dle expertů se jedná o příliš vágní formulaci, ze které není zřejmé, proč je do úpravy zahrnuta.

3. Práva a povinnosti lobbistů a lobbovaných

Experti se shodli na **zavedení registru lobbistů**, stejně jako na základní povinnosti lobbistů - registrovat se. Za problematické však považují údaje, které jsou při registraci lobbistů požadované. Například povinnost předkládat příjmy a výdaje za jednotlivé zaměstnance bude dle expertů narážet na velké praktické problémy. Stejně tak není zřejmé, zda vůbec je možné zveřejnovat příjmy svých zaměstnanců s ohledem na jejich vlastní práva. Podle většiny expertů navíc **takové informace o lobbistech nejsou vlastně podstatné a zajímavé** . Někteří se navíc obávají velké administrativní zátěže a možnosti zneužití takových informací k jinému účelu, než ke kterému byly určeny.

Většina expertů považuje za **největší slabinu celého návrhu, že lobbisté nemají povinnost reportovat lobbistický kontakt a předmět tohoto kontaktu** (tedy *kdo za co a příp. pro koho lobboval*). Jedná se podle nich o logickou chybu v zákoně: pokud je lobbista definován pomocí uskutečnění lobbistických kontaktů, pak je nesmyslné, že lobbistické kontakty nikdo neeviduje. Evidované lobbistické kontakty jsou z hlediska transparentnosti podle expertů daleko důležitější, než vyžadovaná data finanční povahy při registraci. Nebudou-li mít lobbisté za povinnost reportovat kontakty, nebude podle expertů naplněn jeden ze základních cílů zákona – zvýšit transparentnost politického systému.

Experti se v této souvislosti obávají, že **bez povinnosti evidence kontaktů bude velice problematické dokázat, že lobbista nebo lobbovaný zákon porušil**. Rozhodnutí dozorujícího orgánu budou sporná, neboť orgán nebude mít téměř žádné údaje, na základě kterých by mohl ověřovat nebo vyšetřovat možná podezření.

Experti nebyli jednotní v otázce, zda by měli mít lobbisté nějaká další zvláštní práva. Část poukazuje na to, že pouhá registrace by neměla vést k získání dalších výhod - transparentnost by podle těchto expertů měla být automatická - není nutné přiznávat vybraným podnikatelům zvláštní výhody. Na druhé straně někteří experti uvádějí, že regulace bude úspěšnější, pokud lobbisté výhody získají. Experti například uváděli, že lobbisté by měli mít přístup do eKLEPu [3], na druhé straně však vyvstává otázka, proč by neměl mít přístup do eKLEPu i kdokoli jiný.

Část expertů by uvítala zapracovat do návrhu ještě **systém elektronických diářů lobbovaných osob**. Mnozí se pak však obávají neprůchodnosti takového zákona jako celku.

4. Orgán pro dohled

Experti se jednoznačně shodli na tom, že **pro kontrolu lobbingu by měl být zaveden raději orgán pro dohled a vynucování povinností v souvislosti s lobbingem než parlamentní zmocněnec**. Lze předpokládat, že orgán – v návrhu Úřad pro veřejný dohled nad financování politických stran a politických hnutích - bude více nezávislý než parlamentní zmocněnec, což je i dle zahraničních zkušeností pro úspěšnost zákonné úpravy zcela zásadní.

5. Sankce

Předkladatelé (Úřad vlády) kladou menší důraz na kontrolu, než považují někteří experti za vhodné. Sankce však dle předkladatele nejsou podstatou zákona, jsou jen určitým doplňkem a mají především deklaratorní efekt.

Někteří experti se obávali příliš vysokých sankcí, které mohou být zvláště pro subjekty z neziskového sektoru likvidační. Předkladatel počítá s přiměřeností dle důvodu k uložení sankce. Možným řešením by mohla být diverzifikace sankcí – jisté rozdělení do kategorií dle závažnosti přestupku.

Účastníci odborné diskuse

Lenka Andrýsová (Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR)

Pavel Bratinka (Euroffice Praha – Brusel)

Milan Kryštof Čech (Úřad vlády)

Martin Fadrný (Ekologický právní servis)

Filip Harzer (Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR)

Martin Hoferek (Merit Government Relations)

Michal Kadera (ŠKODA AUTO a.s.)

Magdaléna Klimešová (Ekologický právní servis)

Radana Kubová (Masarykova univerzita)

Tomáš Kvasnička (Inventura demokracie)

Jaroslav Král (Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR)

Vítězslav Němčák (Ministerstvo spravedlnosti)

Ludmila Nutilová (Svaz průmyslu a dopravy ČR)

Štěpán Pecháček (Parlamentní institut)

Michael L. Smith (Sociologický ústav AV ČR)

Miroslava Sobková (Svaz měst a obcí ČR)

Jan Spáčil (AK Ambruz & Dark)

Radomír Špok (Institut pro evropskou politiku EUROPEUM)

Martina Štěpánková (Poradna pro občanství, občanská a lidská práva)

Josef Vaníček (Merit Government Relations)

Jan Vitásek (EurActiv.cz)

Petr Vymětal (Vysoká škola ekonomická v Praze)

---

[1] Věc je komplikovaná tím, že právě na územních samosprávách vznikají podněty k zadávání a formulování státních zakázek. Dle expertů je důležité, aby bylo dohledatelné, že se nějaký projekt stal veřejným zájmem a zda nedochází jen k lobbování za vznik byznysu, přičemž je dopředu evidentní, kdo jej získá.

[2] Dle předkladatele zastoupeného panem Milanem Kryštofem Čechem z Úřadu vlády je velmi podstatné, aby existovala pro úředníky možnost pozvat si konzultanty, aby se vyjádřili k nějakému návrhu a slyšeli tak jejich názor. Iniciace kontaktu tak není u potencionálního lobbisty, ale na základě pozvání orgánu. Díky legislativní stopě by mělo být jasně vysvětlitelné, proč byl ten který konzultant pozván. Příslušný orgán musí mít možnost obstarat si sám pro sebe vlastní informace.

[3] eKLEP je Elektronická knihovna legislativního procesu Úřadu vlády ČR. Slouží k oběhu a výměně dokumentů mezi ústředními orgány státní správy, Parlamentem ČR a Kanceláří prezidenta republiky.

Joomla SEO powered by JoomSEF